

S P R A W O Z D A N I E

**z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Świdnicy**

w 2021 roku

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy jest gminną jednostką organizacyjną, nie posiadającą osobowości prawnej, działającą w formie jednostki budżetowej. Funkcjonuje na podstawie statutu nadanego Uchwałą nr III/9/10 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 28 grudnia 2010 r. Główną działalnością Ośrodka jest organizowanie, koordynowanie i wykonywanie zadań w ramach zadań własnych gminy i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Realizuje zadania i świadczenia przyznawane na podstawie obowiązujących przepisów, w szczególności ustaw o:

- pomocy społecznej,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- systemie oświaty, w zakresie pomocy materialnej dla uczniów,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Karcie Dużej Rodziny,
- świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w zakresie potwierdzania prawa do świadczeń zdrowotnych dla podopiecznych.

Bezpośredni nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Wydział Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych Urzędu Miejskiego w Świdnicy.

Sprawozdanie zawiera analizę budżetu oraz opis zadań realizowanych w 2021 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Obowiązek jego sporządzania wynika z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

W 2021 r. Ośrodek koordynował realizację Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025 i gminnych programów:

- Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023,
- Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025,
- polityki prorodzinnej pod nazwą Świdnicka Karta Dużej Rodziny.

Na początku 2021 r. działalność Ośrodka realizowana była w siedzibach:

- ul. Wałbrzyska 15 (budynek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie) – siedziba główna Ośrodka, Zespół ds. usług opiekuńczych,
- ul. Franciszkańska 7 – siedziba Sekcji terenowych nr 1, 2 i 4, Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych oraz Działu Pomocy Specjalistycznej (obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Karty Dużej Rodziny),
- ul. Westerplatte 47 – siedziba Sekcji terenowej nr 3.

W 2021 r. zakończono prace remontowe w budynku przy ul. Franciszkańskiej 7, przystosowując I i II piętro pod działalność Ośrodka. Do końca I kwartału 2021 r. siedziba główna Ośrodka została przeniesiona z ul. Wałbrzyskiej 15 do budynku przy ul. Franciszkańskiej 7. Pod koniec grudnia 2021 r. do budynku została przeniesiona z ul. Westerplatte 47 siedziba Sekcji terenowej.

W strukturach Ośrodka funkcjonowały:

- mieszkanie chronione, przy ul. Kopernika 9e/1, przeznaczone dla nie mniej niż trzech osób, samotnych lub małżonków, w trudnej sytuacji życiowej, seniorów, niepełnosprawnych lub chorych, potrzebujących wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu,

- Klub Seniora przy ul. Malinowej 2, uruchomiony 1 kwietnia 2021 r., który powstał dzięki zaangażowaniu środków z budżetu Gminy Miasto Świdnica oraz dotacji celowej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Wysokość otrzymanej w 2020 r. dotacji na utworzenie i wyposażenie Klubu wyniosła 150.000 zł. Placówka przeznaczona jest dla 30 osób powyżej 60 roku życia.

W realizacji zadań Ośrodek współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi, podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej. W 2021 r. Ośrodek nadzorował realizację przez Spółdzielnię Socjalną „MITOS” zadania publicznego Miasta pod nazwą „Pozyskiwanie i dystrybucja żywności”, zleconego w trybie otwartych konkursów ofert, na podstawie Programu współpracy Gminy Miasto Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną na 2021 rok.

Struktura organizacyjna Ośrodka jest na bieżąco dostosowywana do zmian ustawowych oraz potrzeb wynikających z realizowanych zadań. W 2021 r. zrezygnowano z podziału Działu Pomocy Środowiskowej na sekcje terenowe pracowników socjalnych oraz włączono w struktury Ośrodka placówki wparcia dla seniorów: Klub Seniora i Dzienny Dom „Senior+” (dotychczas funkcjonujący pod nazwą Dzienny Dom „Senior-WIGOR”, podległy bezpośrednio pod Urząd Miejski w Świdnicy). Aktualnie zasady funkcjonowania, strukturę i zadania Ośrodka określa Regulamin organizacyjny nadany Zarządzeniem nr 33/2021 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy z dnia 10 grudnia 2021 r.

Stosownie do art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, Ośrodek spełnia wymagania dotyczące zatrudnienia pracowników socjalnych „proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących”.

Wg stanu na dzień 1 stycznia 2022 r., Ośrodek zatrudnia 86 osób, w ramach 71,51 etatów.

Tabela nr 1. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej

komórka organizacyjna	etaty	
	stan na dzień 1 stycznia 2021 r.	stan na dzień 1 stycznia 2022 r.
Dyrektor	1	1
Zastępca Dyrektora	1	1
Dział Świadczeń Pomocy Społecznej	7	7
Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych	11	9
Dział Administracyjno-Organizacyjny	6	6
Biuro Projektów Społecznych	2	1
Dział Finansowo-Księgowy	3	3
Dział Pomocy Środowiskowej:	30	29
Sekcja terenowa nr 1	5	
Sekcja terenowa nr 2	6	
Sekcja terenowa nr 3	7	
Sekcja terenowa nr 4	6	
Zespół ds. usług opiekuńczych	6	
Dział Pomocy Specjalistycznej	10	8
Radca prawny	0,63	1,26
Główny specjalista ds. kadr i płac	1	1
Klub Seniora	0	1,25
Dzienny Dom Senior+	0	13
ŁĄCZNIE:	72,63	81,51

Pracownicy Ośrodka posiadają wykształcenie i kwalifikacje zgodne z wymaganiami ustawowymi. Systematycznie podnoszą umiejętności, poprzez udział w szkoleniach i warsztatach. W 2021 r. z działań edukacyjnych, rozwijających i wspierających, zorganizowanych przez Ośrodek oraz podmioty zewnętrzne, skorzystało łącznie 52 pracowników.

Ośrodek zorganizował działania, w których uczestniczyli pracownicy Ośrodka:

- warsztaty w zakresie procedury interwencji w związku z przemocą w rodzinie
Warsztaty przeznaczone dla pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i współpracujących z nimi policjantów Komendy Powiatowej Policji, miały na celu praktyczną analizę procesu interwencji i udzielania pomocy ofiarom przemocy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozumienie specyficznych zachowań ofiar i sprawców, sposobów pozyskiwania od nich informacji i ich dokumentowania. Wzięło w nich udział 9 pracowników socjalnych i 10 dzielnicowych. Dwie edycje dwudniowych warsztatów, w wymiarze 12 godz. każde, poprowadził Krzysztof Bochenek, posiadający 16-letnie doświadczenie w pracy w policji, specjalista m.in. z zakresu reagowania kryzysowego oraz koordynacji i wprowadzania procedur;
- warsztaty WenDo z samoobrony i asertywności
Dwudniowe warsztaty przeznaczone dla kobiet i dziewcząt, będących mieszkankami Świdnicy, w celu wzmocnienia poczucia pewności siebie i poczucia własnej wartości oraz przełamania stereotypów dotyczących doświadczania przemocy. Warsztaty, w wymiarze 16 godz. dydaktycznych, poprowadziły dwie certyfikowane trenerki WenDo, Lena Bielska i Magdalena Szewciów. Wzięło w nich udział 4 pracowników Ośrodka.

Pracownicy Ośrodka wzięli udział w szkoleniach zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne, stacjonarnie oraz online:

- Nowe rozporządzenie w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego – 2 osoby,
- Międzynarodowa konferencja naukowa „Dziecko dla systemu, czy system dla dziecka” – 1 osoba,
- Sytuacja dziecka w okresie pandemii – jak diagnozować przemoc i udzielać wsparcia, procedura NK – 1 osoba,
- Karta Dużej Rodziny w praktyce – 1 osoba,
- Dzieci i młodzież, jako odbiorcy działań profilaktycznych. Działania w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 1 osoba,
- Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach w pracy asystenta – 4 osoby,
- Zmiany w postępowaniach prowadzonych przez ops – 2 osoby,
- Ustawa o pomocy społecznej-nowelizacja 2021 – 2 osoby,
- Świadczenie rodzinne-nowy okres zasiłkowy 2021/2022 – 1 osoba,
- Świadczenie wychowawcze-nowy okres zasiłkowy 2021/2022 – 1 osoba,
- Fundusz Alimentacyjny-nowy okres zasiłkowy 2021/2022 – 1 osoba,
- Pomoc społeczna i wywiad środowiskowy – 1 osoba,
- Przekazanie 500+ do ZUS-wszystko co musimy wiedzieć – 1 osoba,
- Nowy Polski Ład. Nadchodzące zmiany w podatkach i składkach. Lista płac 2021 i 2022 – 1 osoba,
- Dodatek osłonowy-nowe zadania gminy 2022 – 1 osoba.

Pracownicy Ośrodka uczestniczyli również w działaniach edukacyjnych podnoszących kwalifikacje osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny, zrealizowanych przez Wydział Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych Urzędu Miejskiego:

- dwudniowe szkolenie w zakresie reagowania w sytuacji kryzysowej, radzenia sobie z emocjami i stresem w pracy socjalnej oraz komunikacji z trudnym klientem – dla 40 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- szkolenie FAS jako trauma rozwojowa. Diagnoza i możliwości pomocy.

Z uwagi na złożoność problemów, z jakimi pracownicy socjalni, asystenci rodziny, członkowie grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, będący pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inni pracownicy Ośrodka mają do czynienia w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, stykając się bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, mieli możliwość korzystania ze wsparcia w formie:

- superwizji indywidualnej, której celem jest wieloaspektowy ogląd pracy, służący rozwiązaniu trudności merytorycznych i emocjonalnych związanych z wykonywaniem pracy, udzielenie wsparcia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji i analiza pracy z określonym klientem. Uczy nowych rozwiązań, metod, pozytywnych wzorców pracy z klientem, służy rozwojowi współpracy zespołowej oraz doskonaleniu kompetencji zawodowych, poprzez edukację, m.in. w zakresie komunikacji, asertywności, radzenia sobie z emocjami i stresem, pracy z osobami i rodzinami przeżywającymi trudności życiowe, zagrożonymi dysfunkcją i wykluczeniem społecznym, w tym klientem wieloproblemowym, uwikłanym w problemy uzależnień oraz przemoc domową – w 2021 r. zrealizowano 24 spotkania, po 6 godz. zegarowych, łącznie 144 godz., z superwizji skorzystało 27 osób. Spotkania prowadziła Renata Bibik, doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, psycholog, mediator, terapeuta uzależnień oraz specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie, z doświadczeniem w prowadzeniu warsztatów dla pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz terapii grupowej i konsultacji indywidualnych,
- poradnictwa psychologa Ośrodka,
- wyposażenia w środki ochrony przy bezpośrednim zagrożeniu (alarm, telefon służbowy).

Dyrektor Ośrodka uczestniczył w Superwizji dla osób zarządzających instytucjami pomocy społecznej, przeprowadzonej przez Fundację Rozwoju Ekonomii Społecznej.

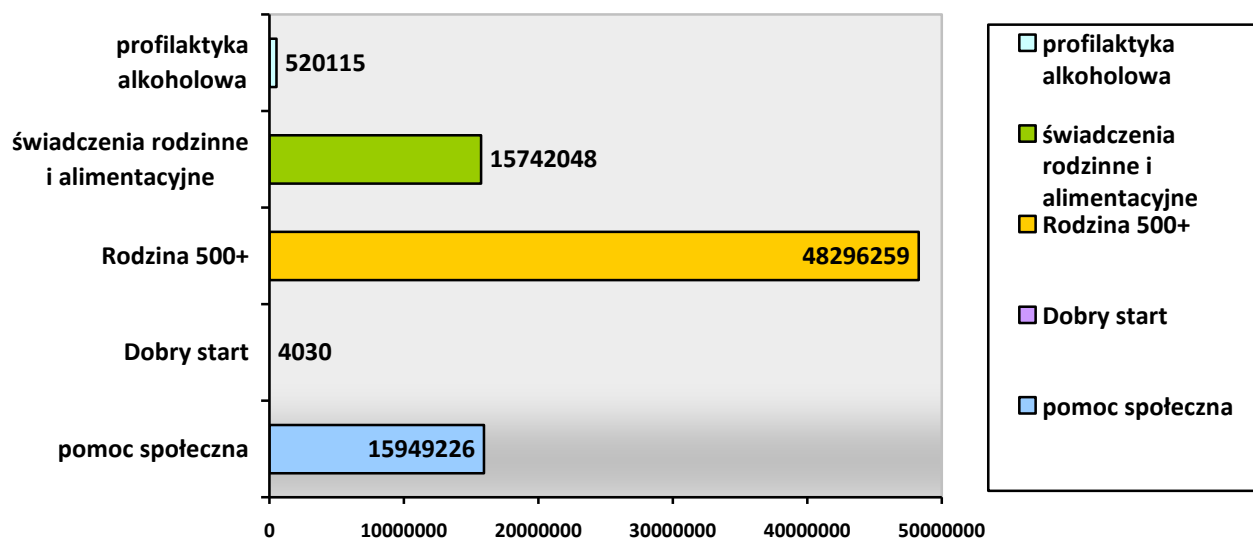
1. Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z przepisów prawa na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności, w celu ich wspierania, zaspokojenia potrzeb, umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz motywowania do uruchamiania własnych możliwości i współuczestniczenia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, w jakich się znalazły.

Środki na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą z budżetu miasta i dotacji rządowych, a zadania dzieli się odpowiednio na własne i zlecone. Na realizację zadań Ośrodka w 2021 r. wydatkowano łącznie kwotę 80.511.678 zł, w tym:

- pomoc społeczna – 15.949.226 zł
- świadczenia rodzinne i alimentacyjne – 15.742.048 zł
- świadczenia w ramach programu „Rodzina 500+” – 48.296.259 zł
- świadczenia w ramach programu „Dobry start” – 4.030 zł
- profilaktyka alkoholowa – 500.554 zł
- profilaktyka alkoholowa (środki na realizację lokalnej międzyresortowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, tzw. „małpki”) – 19.561 zł

Wykres nr 1. Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Zadania realizowane przez Ośrodek w 2021 r. finansowane były ze środków własnych Gminy Miasta Świdnicy oraz środków z budżetu państwa i Unii Europejskiej.

Tabela nr 2. Wydatki z podziałem na źródło finansowania

źródło finansowania	2019	2020	2021
środki z budżetu gminy	10.264.113 zł w tym m.in.: 355.439 zł ¹	10.818.209 zł w tym m.in.: 446.250 zł ¹	12.029.552 zł w tym m.in.: 500.554 zł ¹ 19.561 zł ⁵
środki z budżetu państwa	56.223.699 zł w tym m.in.: 14.531.101 zł ² 35.505.799 zł ³ 1.643.775 zł ⁴	69.325.882 zł w tym m.in.: 14.862.141 zł ² 48.437.196 zł ³ 1.607.558 zł ⁴	68.402.452 zł w tym m.in.: 15.742.048 zł ² 48.296.259 zł ³ 4.030 zł ⁴
środki z Unii Europejskiej	265.400 zł	65.203 zł	79.674 zł
łącznie	66.753.213 zł	80.209.294 zł	80.511.678 zł

¹ środki pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

² środki na realizację zadań związanych ze świadczeniami rodzinnymi i alimentacyjnymi

³ środki na realizację zadań związanych ze świadczeniem wychowawczym

⁴ środki na realizację zadań związanych ze świadczeniem dobry start

⁵ środki na realizację lokalnej międzyresortowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu

Tabela nr 3. Wydatki z podziałem na zadania

zadania	wydatki		
	2019	2020	2021
zadania własne gminy	14.517.133 zł	14.902.611 zł	15.998.805 zł
zadania zlecone gminie	51.970.679 zł	65.241.480 zł	64.433.199 zł
zadanie z Unii Europejskiej	265.400 zł	65.203 zł	79.674 zł
łącznie	66.753.213 zł	80.209.294 zł	80.511.678 zł

2. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, przede wszystkim w formie wsparcia finansowego, usług, pomocy w naturze oraz w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Kieruje również do domów pomocy społecznej osoby wymagające całodobowych usług opiekuńczych.

Tabela nr 4. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną

rok	pomoc we wszystkich formach		w tym: pomoc finansowa	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
2019	1.330	2.068	985	1.585
2020	1.282	1.951	920	1.433
2021	1.196	1.713	830	1.223

Systematycznie zmniejsza się liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej:

- liczba rodzin korzystających w 2021 r. z pomocy we wszystkich formach zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 6,7% (liczba osób w tych rodzinach o 12,2%) i do 2019 r. o 10,1% (liczba osób w tych rodzinach o 17,2%),
- liczba rodzin korzystających w 2021 r. z pomocy finansowej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 9,8% (liczba osób w tych rodzinach o 14,7%) i do 2019 r. o 15,7% (liczba osób w tych rodzinach o 22,8%).

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco prowadzą rozeznanie w środowiskach objętych wsparciem. W 2021 r. opieką obejmowali m.in. rodziny:

- uwikłane w problemy uzależnień – 360, w tym 145 ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową,
- uwikłane w problemy przemocy – 229,
- z nadzorem kuratorskim – 84,
- korzystające z żywności w ramach Banku Żywności – 649 (326 dzieci w tych rodzinach).

Rodziny objęte są systemową diagnozą oraz badane są ich możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Dla każdej rodziny indywidualnie dostosowywane są formy pomocy. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej warunkuje trudna sytuacja życiowa oraz posiadane dochody, nie przekraczające kryterium dochodowego, które w 2021 r. wynosiło: dla osoby samotnie gospodarującej – 701 zł, dla osoby w rodzinie – 528 zł i dla rodziny – suma kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej podlegają weryfikacji co 3 lata. Od 1 stycznia 2022 r. obowiązują nowe, wyższe kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej. Próg dochodowy dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł. W przypadku rodzin wynosi 600 zł w przeliczeniu na jednego członka rodziny.

Przyznanie pomocy następuje w formie decyzji administracyjnej, wydawanej na wniosek klienta, w oparciu o przeprowadzony przez pracownika socjalnego rodzinny wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania osoby oczekującej pomocy. W 2021 r. sporządzono 6.795 decyzji przyznających świadczenia z pomocy społecznej ogółem (o 441 decyzji mniej niż w roku poprzednim). Wsparcie finansowe realizowane jest w formach pieniężnych oraz niepieniężnych, przy spełnieniu przesłanek wymienionych w ustawie o pomocy społecznej.

Tabela nr 5. Świadczenia według powodu przyznania

powód przyznania pomocy	2019		2020		2021	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie
ubóstwo	731	1.174	699	1.126	655	1.010
sieroctwo	0	0	0	0	1	2
bezdomność	91	97	88	95	100	106
bezrobocie	478	896	478	887	442	756
niepełnosprawność	595	828	567	772	498	664
długotrwała lub ciężka choroba	990	1.370	908	1.210	853	1.084
przemoc w rodzinie	16	46	17	45	27	69
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	58	284	50	243	39	203
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	170	539	149	461	117	361
trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	18	17	22	19	19
alkoholizm lub narkomania	91	133	99	130	118	147
zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	5	8	7	14	5	9
- klęska żywiołowa lub ekologiczna - potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi - trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0

Nadal największą grupę odbiorców świadczeń pomocy społecznej stanowią rodziny, w których ubóstwo jest wynikiem sytuacji zdrowotnej członków rodziny. W 2021 r. długotrwała lub ciężka choroba stanowiły powód przyznania pomocy w 71,3% rodzin korzystających z pomocy we wszystkich formach (70,8% w 2020 r.) i niepełnosprawność w 41,6% rodzin (44,2% w 2020 r.). Kolejną wiodącą przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, tak jak w latach poprzednich, było bezrobocie towarzyszące ubóstwu. Stanowiło ono powód przyznania pomocy w 37% rodzin korzystających z pomocy we wszystkich formach (37,3% w 2020 r.).

3. Pomoc materialna

System świadczeń pieniężnych obejmuje największą grupę odbiorców pomocy społecznej. Przyznawanie świadczeń na bieżące potrzeby rodziny jest rozumiane, jako wsparcie w prowadzonej pracy socjalnej mającej na celu usamodzielnienie klienta. Świadczenia finansowe udzielane są w szczególności w formie zasiłków stałych i okresowych, na realizację których środki finansowe przekazywane są z budżetu państwa na realizację zadań własnych gminy w formie dotacji oraz zasiłków celowych, realizowanych ze środków pochodzących z dochodów własnych gminy.

Tabela nr 6. Świadczenia pieniężne w formie zasiłków

forma pomocy	2019			2020			2021		
	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł
	rodzin	osób w rodzinie		rodzina	osób w rodzinie		rodzina	osób w rodzinie	
zasiłek stały	307	351	1.747.912	275	309	1.591.129	266	292	1.464.213
zasiłek okresowy	425	799	852.570	412	766	917.450	389	669	844.388
zasiłek celowy	913	1.493	805.298	835	1.328	613.220	760	1145	538.721
zasiłek celowy specjalny	321	529	186.737	278	406	128.714	185	270	64.896

Spośród świadczeń pieniężnych największe wydatki ponoszone są na zasiłki stałe, wypłacane osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub stanu zdrowia. Przyznawane są w wysokości ustawowej, wynikającej z różnicy pomiędzy kryterium dochodowym, a posiadanym dochodem. Zasiłek okresowy przyznawany jest w podstawowej, gwarantowanej wysokości 50% różnicy między kryterium dochodowym, a dochodem. Wypłacany przede wszystkim z powodu bezrobocia oraz długotrwałej choroby i niepełnosprawności. Zasiłek celowy adresowany jest do osób o najniższych dochodach, a zasiłek celowy specjalny do osób lub rodzin o dochodach przekraczających kryterium ustawowe, wypłacany w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Świadczenia te przyznawane są z przeznaczeniem na „zaspakajanie niezbędnej potrzeby bytowej”. Średnio na rodzinę korzystającą z zasiłku celowego przyznano rocznie około 709 zł (734 zł w 2020 r.) i z zasiłku celowego specjalnego rocznie około 351 zł (463 zł w 2020 r.). Ich wysokość wypłacana średnio rocznie na rodzinę systematycznie maleje.

Głównym kryterium uprawniającym do korzystania ze świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód netto, w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się, który nie może przekroczyć kwoty 674 zł. Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł. Ogółem w 2021 r. decyzją przyznano świadczenia 499 osobom. Na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, kryteria dochodowe uprawniające do: zasiłku rodzinnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka oraz wysokość świadczeń rodzinnych (z wyłączeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego) i wysokość zasiłku dla opiekuna, są weryfikowane co 3 lata. Weryfikacji powyższych kwot dokonano 1 listopada 2021 r. Kwoty świadczeń rodzinnych wynoszą:

- zasiłek pielęgnacyjny – 215,84 zł miesięcznie,
- specjalny zasiłek opiekuńczy – 620 zł miesięcznie,
- zasiłek dla opiekuna – 620 zł miesięcznie,
- zasiłek rodzinny na dziecko do ukończenia 5 roku życia – 95 zł miesięcznie,
- zasiłek rodzinny na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia – 124 zł miesięcznie,
- zasiłek rodzinny na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia – 135 zł miesięcznie,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka – 1.000 zł,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400 zł miesięcznie, niezależnie od liczby dzieci pozostających pod opieką,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka – 193 zł miesięcznie, nie więcej jednak niż 386 zł na wszystkie dzieci,

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95 zł miesięcznie na trzecie i następne dzieci uprawnione do zasiłku,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia – 90 zł miesięcznie, powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia – 110 zł miesięcznie,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – 100 zł na dziecko,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła – 113 zł miesięcznie, na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła – 69 zł miesięcznie,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka – 1.000 zł,
- świadczenie rodzicielskie – 1.000 zł miesięcznie.

Tabela nr 7. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

forma świadczenia	liczba osób		
	2019	2020	2021
zasiłek rodzinny	1.751	1.525	1.582
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	110	114	75
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	37	46	25
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	134	106	139
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	275	220	295
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	201	134	180
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1.442	1.845	875
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	11	4	14

Niezależnie od wysokości dochodu, przyznawane są: jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, zasiłek pielęgnacyjny przeznaczony dla niepełnosprawnych dzieci do 16 roku życia, osób dorosłych niepełnosprawnych w stopniu znacznym lub umiarkowanym, jeśli niepełnosprawność powstała do ukończenia 21 roku życia i osób, które ukończyły 75 lat, świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności przy spełnieniu wskazań wynikających z ustawy oraz świadczenie rodzicielskie, przysługujące rodzicom, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego, czyli studentom, osobom bezrobotnym lub pracującym na umowach cywilno-prawnych.

Tabela nr 8. Pozostałe świadczenia rodzinne

forma świadczenia	liczba osób		
	2019	2020	2021
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	291	244	237
zasiłek pielęgnacyjny	1.140	1.104	1.237
świadczenie pielęgnacyjne	212	242	279
specjalny zasiłek opiekuńczy	13	6	8

zasiłek dla opiekuna	8	7	7
świadczenie rodzicielskie	85	75	145

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również działania w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wobec dłużników alimentacyjnych.

Tabela nr 9. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz wobec dłużników alimentacyjnych

rodzaj działania	2019	2020	2021
osoby korzystające ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	378	339	326

Tabela nr 10. Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych

rodzaj działania	2021
informacja o przyznany świadczeniu	258
wezwanie dłużnika alimentacyjnego na wywiad	305
informacja w trybie art. 209 § 3 Kodeksu karnego	270
wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	169
wniosek o przyłączenie do egzekucji	209
informacja o efektach działań	201
przeprowadzenie z dłużnikiem alimentacyjnym wywiadu alimentacyjnego oraz odebranie od niego oświadczenia majątkowego	45
przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, w szczególności pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	39
zobowiązanie dłużnika do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy	24
poinformowanie Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	22
sporządzenie zawiadomienia o wszczęciu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	59
zapytanie do komornika sądowego o wywiązywanie się przez dłużnika alimentacyjnego ze zobowiązań alimentacyjnych przez okres ostatnich 6 miesięcy	59
decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	36
decyzja o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	23
zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa niealimentacji	28
wystąpienie o zatrzymanie prawa jazdy	9
wystąpienie o zwrot zatrzymanego prawa jazdy	4
korrespondencja z instytucjami i dłużnikami	345
przekazanie informacji gospodarczej do biura informacji gospodarczej	32

Działania wobec dłużników alimentacyjnych są finansowane dzięki środkom, które gmina egzekwuje od dłużników alimentacyjnych. Kwoty te stanowią dochód własny gminy.

Tabela nr 11. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych w ramach funduszu alimentacyjnego

miejsce przekazania	2019	2020	2021
należności gminy wierzyciela	102.387 zł	89.292 zł	102.107 zł
budżet państwa	153.581 zł	133.937 zł	153.159 zł
odsetki	348.570 zł	262.013 zł	265.464 zł
łącznie	604.538 zł	485.242 zł	520.730 zł

Tabela nr 12. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych w ramach zaliczki alimentacyjnej

miejsce przekazania	2019	2020	2021
dochody gminy	28.345 zł	21.526 zł	20.008 zł
dochody państwa	28.345 zł	21.526 zł	20.008 zł
łącznie	56.690 zł	43.052 zł	40.016 zł

Realizując pomoc materialną dla dzieci i młodzieży uczącej się, Ośrodek wypłaca stypendia szkolne oraz zasiłki szkolne. Stypendium szkolne jest formą pomocy dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna. Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, w szczególności pożaru, powodzi, ciężkiej choroby, pobytu w szpitalu, zgonu członka rodziny, kradzieży w szkole lub innego zdarzenia.

Tabela nr 13. Dzieci i młodzież ucząca się, korzystająca z pomocy materialnej

świadczenia	liczba osób		
	2019	2020	2021
stypendia szkolne	403	328	251
zasiłki szkolne	44	23	22

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał w 2021 r. świadczenie wychowawcze na podstawie programu „Rodzina 500+”. Jego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Przysługuje matce lub ojcu, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na jego utrzymaniu, opiekunowi faktycznemu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka lub dyrektorowi domu pomocy społecznej. Świadczenie pieniężne w wysokości 500 zł miesięcznie przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiąganą przez rodzinę.

Tabela nr 14. Świadczenie wychowawcze

rodzaj działania	2019	2020	2021
liczba rodzin objętych świadczeniem	5.566	5.648	5.860
liczba dzieci objętych świadczeniem	8.211	8.488	8.662
liczba złożonych wniosków	6.426	736	6.445
liczba wniosków rozpatrzonych negatywnie	69	29	21
kwota wypłaconych świadczeń	35.085.373 zł	48.049.964 zł	47.886.004 zł

W 2020 r. liczby złożonych wniosków o przyznanie świadczenia rodzinnego była niższa, ponieważ okres świadczeniowy trwał od 1 lipca 2019 r. do 31 maja 2021 r., a w 2020 r. nowe wnioski składały wyłącznie osoby nie objęte w roku poprzednim świadczeniem.

Od 1 stycznia 2022 r. obsługę wniosków o świadczenie wychowawcze na okres świadczeniowy, który trwa do 31 maja 2022 r. przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wnioski do ZUS na ten okres składane są na dzieci urodzone od 1 stycznia 2022 r., a także na dzieci urodzone przed 2022 r., jeśli wcześniej taki wniosek nie został złożony. Ośrodek kontynuuje wyłącznie wypłatę świadczeń 500+, które zostały przyznane na podstawie wniosków złożonych do końca 2021 r.

Na podstawie programu „Dobry Start” rodziny otrzymują raz w roku 300 zł na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie dobry start stanowi jednorazowe wsparcie dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Przysługuje bez względu na dochód rodziny, dzieciom uczącym się w szkole, do ukończenia przez nie 20 roku życia, a w przypadku dzieci niepełnosprawnych, uczących się w szkole, do ukończenia przez nie 24 roku życia.

Tabela nr 15. Świadczenie dobry start

rodzaj działania	2019	2020	2021
liczba rodzin objętych świadczeniem	4.002	3.887	10
liczba dzieci, na które przyznano świadczenie	5.307	5.199	13
liczba złożonych wniosków	4.196	4.156	0
liczba wniosków rozpatrzonych negatywnie	14	10	1
kwota wypłaconych świadczeń	1.590.750 zł	1.556.100 zł	3.900 zł

Od 1 lipca 2021 r. wniosek o świadczenie składa się wyłącznie elektronicznie na Platformie Usług Elektronicznych Zakładu Usług Społecznych, przez bankowość elektroniczną lub na portalu empatia.mpips.gov.pl.

4. Pomoc niematerialna

Obowiązkiem gminy jest realizacja zadań, które zabezpieczają minimum bytowe, jak zapewnienie ubrania, jednego gorącego posiłku i miejsca do spania każdej osobie tego pozbawionej. Pomoc niematerialna udzielana jest osobom starszym i niepełnosprawnym, z zaburzeniami psychicznymi, a także osobom, które ze względu na chorobę alkoholową lub inne uzależnienia mają tendencje do marnotrawienia środków publicznych. Realizowana jest w formie rzeczowej i instytucjonalnej. Świadczenia te nie są wypłacane w gotówce, lecz realizowane w formie zabezpieczenia ich kosztów u realizatorów.

Tabela nr 16. Świadczenia finansowe realizowane w formie niepieniężnej

forma pomocy	2019			2020			2021		
	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł
	rodzin	osób w rodzinie		rodzin	osób w rodzinie		rodzin	osób w rodzinie	
usługi opiekuńcze	303	344	1.202.427	336	395	1.695.788	339	387	1.513.931
kierowanie do domu pomocy społecznej	89	89	2.351.145	90	90	2.519.036	104	104	2.985.991

schronienie	45	47	126.691	50	50	382.882	60	60	501.243
posiłek	379	776	406.155	347	648	391.163	308	549	358.486
sprawienie pogrzebu	13	13	22.375	13	13	33.740	6	6	20.844

Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom, które ze względu na stan zdrowia, wiek lub inną przyczynę wymagają pomocy osób drugih, a są jej pozbawione z powodu samotności lub niemożności zapewnienia jej przez rodzinę, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zadanie realizowane jest przez opiekunki społeczne zatrudnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w formie umowy zlecenia. Usługi opiekuńcze obejmują przede wszystkim pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2021 r. usługi realizowane były w sposób ciągły, opiekunki są przeszkolone w zakresie zagrożeń związanych z chorobami zakaźnymi, zapoznane z procedurami bezpieczeństwa obowiązyującymi w Ośrodku oraz wyposażone w środki ochrony osobistej.

Usługi opiekuńcze przyznano decyzją 387 osobom (345 osobom w 2020 r.), w ramach 81.032 godz. (93.648 godz. w 2020 r.). Systematycznie rośnie liczba osób korzystających z tej formy pomocy. Średnio w ciągu roku na jedną osobę przyznano 209 godz. usług (średnio 271 godz. w 2020 r.). Osoby korzystające ze świadczeń ponoszą częściową odpłatność, w zależności od swojej sytuacji materialnej, na zasadach określonych uchwałą Rady Miejskiej w Świdnicy.

Część osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych korzysta z pracy wolontariuszy, realizujących pracę na rzecz świdnickich seniorów, w zamian za uzyskanie umorzenia zadłużenia czynszowego.

Tabela nr 17. Umorzenia zaległości wolontariuszom

umorzenia zaległości	2019	2020	2021
liczba osób skierowanych do prac w ramach wolontariatu	15	9	10
liczba osób, którym umorzono zaległości	7	14	7

źródło: Wydział Gospodarki Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego

Osoby wymagające całodobowej opieki kierowane są do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu: dla osób w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chorych, przewlekłe psychicznie chorych, niepełnosprawnych fizycznie, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Liczba osób kierowanych do domów pomocy społecznej oraz kosztów gminy w tym zakresie systematycznie wzrasta. Potrzeby w zakresie umieszczenia w placówce są realizowane na bieżąco.

Osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają całodobowej opieki, może zostać przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym. Gmina Miasto Świdnica dysponuje mieszkaniem chronionym przy ul. Kopernika 9e/1, o łącznej powierzchni użytkowej 87,08 m², które obejmuje 3 pokoje mieszkalne, pomieszczenie gospodarcze oraz odpowiednio wyposażone pomieszczenia wspólne, tj. przedpokój, łazienkę i kuchnię. Mieszkanie jest przeznaczone dla nie mniej niż trzech osób samotnych lub małżonków. Pobyt w mieszkaniu jest formą pomocy społecznej, która ma na celu zapewnienie mieszkańcom warunków samodzielnego funkcjonowania w środowisku, pod opieką specjalistów, w integracji ze społecznością lokalną. W 2021 r. w mieszkaniu chronionym przebywały 4 osoby, w tym 1 osoba opuściła mieszkanie i zamieszkała 1 nowa osoba. Mieszkańcy ponoszą częściową

odpłatność za pobyt w mieszkaniu, w wysokości zależnej od sytuacji materialnej, na zasadach określonych uchwałą Rady Miejskiej w Świdnicy. W 2021 r. ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej poniesiono wydatki w wysokości 12.161 zł w związku z pobytem w mieszkaniu chronionym.

Obowiązkiem gminy jest zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W 2021 r. w pieczy zastępczej przebywało 152 dzieci, z czego 31 dzieci umieszczono w 2021 r., w tym:

- w rodzinie zastępczej zawodowej przebywało 25 dzieci, w tym 10 umieszczonych w 2021 r.
- w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia opiekuńczego przebywało 18 dzieci, w tym 7 umieszczonych w 2021 r.
- w rodzinie zastępczej spokrewnionej przebywało 33 dzieci, w tym 1 umieszczone w 2021 r.
- w niezawodowej rodzinie zastępczej przebywało 18 dzieci, w tym 3 umieszczonych w 2021 r.
- w placówce opiekuńczo-wychowawczej przebywało 56 dzieci, w tym 10 umieszczonych w 2021 r.

W Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym przebywało 2 dzieci.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, gmina ponosi odpłatność według następujących zasad:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2021 r. ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wydatkowano na pobyt dzieci w pieczy zastępczej łącznie 1.219.526 zł, w tym 821.328 zł za dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 398.198 zł za dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych.

Najważniejszym zadaniem w pomocy środowiskowej jest praca socjalna, która skupia się na rozwiązywaniu problemów osób i rodzin, poprzez motywowanie do samodzielnego działania i asystowanie w rozwiązywaniu problemów. Skierowana jest na przywrócenie zdolności osób i rodzin do samodzielnego funkcjonowania. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, czyli umowę dwustronną zawieraną przez pracownika socjalnego z podopiecznym w celu znalezienia najlepszego rozwiązania dla trudnej sytuacji życiowej klienta. Określa on uprawnienia i zobowiązania stron, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej podopiecznego. W 2021 r. kontraktem socjalnym objętych było 89 osób, zawarto 90 kontraktów.

Pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej objęto również osoby przebywające w kwarantannie/izolacji, w tym w 2021 r.:

- na podstawie ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. poz. 875)
- Pomoc Społeczna – tarcza III art. 55, dostarczano produkty żywnościowe w ramach POPŻ cudzoziemcom potrzebującym pomocy, poddanym kwarantannie, przebywającym na terytorium RP legalnie, niezależnie od ich statusu – 576 osób,
- dostarczano produkty żywnościowe w ramach POPŻ, zgodnie z kryterium dochodowym określonym w ustawie o pomocy społecznej, posiłki, leki i inne produkty żywnościowe osobom przebywającym na kwarantannie domowej/izolacji, wykazanym na listach Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Świdnicy, w tym również osobom bezdomnym z przestrzeni publicznej przebywającym w pomieszczeniach MOPS przeznaczonych na kwarantannę – 372 osoby,
- udzielano porad, konsultacji, wsparcia w zakresie możliwości uzyskania pomocy w okresie pandemii, osobom przebywającym na kwarantannie/izolacji, wykazanym na listach Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Świdnicy – 14.944 osoby.

5. Pomoc specjalistyczna

➤ Poradnictwo specjalistyczne

Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest organizowanie i zapewnienie poradnictwa specjalistycznego:

- indywidualne konsultacje z psychologiem Ośrodka udzielane były w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7, 5 dni w tygodniu w godz. od 7.30 do 15.30 – w 2021 r. psycholog Ośrodka udzielił wsparcia 95 osobom,
- indywidualne poradnictwo prawne w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, udzielane klientom Ośrodka skierowanym przez pracownika socjalnego udzielane były w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7, we wtorki i czwartki w godz. od 8.00 do 15.30 – w 2021 r. z poradnictwa i konsultacji udzielanych przez radcę prawnego Ośrodka skorzystało 145 osób.

Ośrodek upowszechniał również informacje o innych miejscach, w których realizowana jest profesjonalna nieodpłatna pomoc specjalistyczna, prawna i psychologiczna, w formie ulotki opracowanej przez Ośrodek, na stronie internetowej: www.mops.swidnica.pl oraz na utworzonym w 2021 r. funpage na portalu społecznościowym facebook Ośrodka PoMocna Świdnica: [@pomocna.swidnica](https://www.facebook.com/pomocna.swidnica).

W ramach działań mających na celu zapewnienie wsparcia specjalistycznego klientom, w szczególności rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz uwikłanym w problemy uzależnień i przemocy domowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił w 2021 r. do realizacji nieodpłatnie na rzecz mieszkańców Świdnicy:

- prorowadzenie poradnictwa rodzinnego

Poradnictwo obejmuje wstępną diagnozę sytuacji i potrzeb rodziny, wspieranie w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz ukierunkowywanie w dalszej pracy z psychologiem lub/i innym specjalistą. Udzielane było w oparciu o program wspierający rodzinę w jej funkcjonowaniu, opracowany przez terapeuta rodzinnego, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny. Spotkania odbywały się w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7. W 2021 r. terapeuta rodzinny zrealizował 456 godz. konsultacji, w których uczestniczyło 430 osób dorosłych i 93 dzieci, w tym udzielono:

- 417 konsultacji osobom dorosłym i 87 dzieciom,
- ze wsparcia, poradnictwa i terapii korzystało 485 osób, w tym 392 dorosłe (w tym 23 niepełnosprawne) i 93 dzieci (w tym 22 niepełnosprawne),
- z innych oddziaływań terapeutycznych korzystało 38 osób dorosłych.

Na realizację zadania wydatkowano łącznie kwotę 43.320 zł;

- warsztaty wspierania rodziców i wychowawców pn. „Szkoła dla rodziców i wychowawców”

Celem warsztatów jest wspieranie rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, ukierunkowane na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli. Uczą otwartej, konstruktywnej komunikacji w rodzinie i poza nią, relacji opartych na wzajemnym szacunku i współpracy, służących tworzeniu środowiska najbardziej wspierającego naturalny rozwój dziecka. W pierwszej kolejności do udziału w warsztatach przyjmowani byli podopieczni wskazani przez pracowników socjalnych. Zajęcia prowadzone były w oparciu o program i standardy Szkoły dla Rodziców i Wychowawców Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, przez dwie osoby posiadające certyfikat realizatora programu wydany przez ORE, uprawniający do prowadzenia I, II i III części programu. W 2021 r. zrealizowano 5 edycji, w tym:

- 4 edycje części I – Budowanie relacji dorosły-dziecko, które ukończyło 28 osób,
- 1 edycję części II – Wspieranie procesu budowania wzajemnych (opartych na więzi i szacunku) relacji między dziećmi, które ukończyło 9 osób.

Spotkania odbywały się w grupach maksymalnie 12-15 osobowych, w formie 10 spotkań, po 4 godz. lekcyjne, łącznie w wymiarze 40 godz. dla każdej z grup. Na realizację zadania wydatkowano łącznie kwotę 28.000 zł;

- prowadzenie grupy wsparcia dla osób, które doświadczyły lub doświadczają przemocy w rodzinie

W trakcie spotkań uczestniczki uczyły się m.in. jak rozpoznać zagrożenie i sposoby ich unikania w kontaktach z agresorem oraz komunikacji bez przemocy i technik samoobrony, jak poczuć swoją siłę i podnieść poczucie wartości, jak chronić własnych granic fizycznych i psychicznych. Grupa o charakterze otwartym, prowadzona była w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7, przez 2 terapeutów, posiadających kompetencje do prowadzenia zajęć w zakresie specjalistycznych oddziaływań korekcyjno-kompensacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie przy wykorzystaniu Modelu Duluth.

Spotkania odbywały się 2 razy w miesiącu, w 1-szy i 3-ci wtorek miesiąca, w godzinach od 15.00 do 18.00. W 2021 r. odbyło się 20 dwugodzinnych spotkań, w których uczestniczyło do 4 osób. Na realizację zadania wydatkowano łącznie kwotę 8.800 zł;

- warsztaty z samoobrony i asertywności WenDo

Warsztaty są formą wsparcia dla osób zagrożonych lub doświadczających przemocy, poprzez wyposażenie w umiejętność reagowania na przemoc oraz radzenia sobie z bezradnością i poczuciem bezbronności. Przeznaczone były dla mieszkanek Świdnicy, by wzmocnić ich poczucie pewności siebie i poczucie własnej wartości, przełamać stereotypy i obawy oraz poczucie winy i wstydu związanych z doświadczaniem przemocy. Warsztaty obejmują naukę skutecznej, spójnej, asertywnej komunikacji, rozpoznawania i diagnozowania sytuacji przekraczania granic, podejmowania decyzji, reagowania na sytuacje przekraczania granic, dyskryminację i przemoc ze względu na płeć oraz samoobrony fizycznej w sytuacjach ataku/napaści. Warsztaty poprowadziły dwie certyfikowane trenerki WenDo.

Zrealizowano 2 edycje po 16 godz. i 1 edycję 5 godz., w trzech zamkniętych grupach. W warsztatach łącznie wzięło udział 31 kobiet i dziewcząt. Na realizację zadania wydatkowano łącznie kwotę 10.000 zł.

Informacja o możliwości udziału w warsztatach, szkoleniach, spotkaniach oraz skorzystania z poradnictwa przekazywana była podopiecznym przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz umieszczana na stronie internetowej Ośrodka i profilu [@pomocna.swidnica](https://www.facebook.com/pomocna.swidnica). Wszystkie spotkania odbywały się z zachowaniem obowiązujących standardów bezpieczeństwa.

➤ Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Elementem pracy Ośrodka jest także udzielanie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom. Według rozeznania pracowników socjalnych, w 2021 r. pomocą obejmowali 221 osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym:

- 179 ze zdiagnozowaną chorobą,
- 42 bez diagnozy, z podejrzeniem występowania choroby psychicznej,
- 14 ubezwłasnowolnionych całkowicie, w tym 13 z ustanowionym opiekunem prawnym,
- 11 ubezwłasnowolnionych częściowo, z ustanowionym kuratorem.

Na zlecenie Ośrodka prowadzona była grupa wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich, przeznaczona dla osób cierpiących na depresję, zaburzenia psychiczne lub inne dolegliwości emocjonalne utrudniające funkcjonowanie w życiu społecznym lub osobistym oraz dla ich rodzin i bliskich. Celem prowadzenia grupy było wzmocnienie emocjonalne uczestników, nauka radzenia sobie w życiu z chorobą i jej kryzysami. Spotkania odbywały się w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7, we wtorki, w godz. od 12.30 do 14.30. W 2021 r. odbyło się 20 dwugodzinnych spotkań, w których uczestniczyło do 4 osób. Na realizację zadania wydatkowano łącznie kwotę 6.750 zł.

Ośrodek prowadzi stały nabór kandydatów do bazy opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych i kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych. W 2021 r. wpłynęło

zgłoszenie 1 kandydata do bazy. Gdy zaistnieją okoliczności, w których wymagane jest objęcie opieką lub kuratelą podopiecznego, pracownik Ośrodka po przeprowadzeniu rozmowy z członkami najbliższej rodziny, lub kandydatem z bazy, przedstawia sądowi wniosek o objęcie opieką lub kuratelą przez wskazanego kandydata. Na żądanie opiekuna lub kuratora sąd opiekuńczy może przyznać stosowne wynagrodzenie. W 2021 r. pracownicy socjalni skierowali do sądu 2 wnioski o przyznanie opiekuna prawnego z bazy kandydatów.

➤ Asystent rodziny

Do zadań obowiązkowych gminy należy wspieranie i organizacja pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Koordynacja działań w tym zakresie odbywa się w oparciu o trzyletni Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica, opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2021 r. zadania realizowane były w oparciu o Program na lata 2021-2023, przyjęty uchwałą nr XXIV/249/20 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 20 grudnia 2020 r.

Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynika taka konieczność, kierownik ośrodka pomocy społecznej zobowiązany jest przydzielić rodzinie asystenta. Pracę na rzecz rodzin w 2021 r. realizowało 7 asystentów rodziny (4 w wymiarze całego etatu, 3 w wymiarze ½ etatu) zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Asystent rodziny to specjalista, którego zadaniem jest codzienne towarzyszenie rodzinie niepotrafiącej samodzielnie pokonać różnych trudności życiowych. Pracownik socjalny przeprowadzając rodzinny wywiad środowiskowy i stwierdzając, że w rodzinie występuje problem opiekuńczo-wychowawczy lub uzyskując informację, że w określonej rodzinie taki problem występuje, wnioskuje o wsparcie rodziny poprzez przydzielenie asystenta, bez względu na dochód rodziny. Rodzina musi wyrazić zgodę na takie wsparcie i współpracować. Asystent pracuje również z rodziną, w której dzieci zostały zabezpieczone w pieczy zastępczej. Jego praca skupia się wówczas na tym, aby wspomóc rodzinę w stworzeniu przez nią warunków pozwalających na powrót dzieci do domu rodzinnego.

Na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, asystent rodziny pełni również funkcję koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, rodzin które oczekują oraz, w których urodziło się dziecko niepełnosprawne. Wsparcie asystenta rodziny polega wówczas przede wszystkim na udzieleniu informacji o dostępnych formach wsparcia, reprezentowaniu kobiety przed instytucjami i urzędami oraz wsparciu w realizacji codziennych obowiązków i przezwyciężaniu problemów wychowawczych. W przypadku zaistnienia okoliczności wskazanych w ustawie „Za życiem” należy wystąpić z wnioskiem do Ośrodka. Nie jest stosowana w tym przypadku procedura przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W 2021 r. asystenci rodziny wsparciem obejmowali 84 rodziny, w tym:

- ✓ w 2021 r. zlecono współpracę z 21 nowymi rodzinami;
- ✓ 36 rodzin do pracy z asystentem rodziny zobowiązał sąd;
- ✓ 2 rodziny, z 6 dzieci, objęte były wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”, z tytułu niepełnosprawności dziecka;
- ✓ w rodzinach objętych asystenturą wychowywało się łącznie 175 dzieci;
- ✓ w rodzinach objętych asystenturą 45 dzieci przebywało w pieczy zastępczej, w tym:
 - 26 dzieci zostało umieszczonych w pieczy w 2021 r.,
 - 9 dzieci powróciło z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej;
- ✓ na dzień 31 grudnia 2021 r. wsparcia asystenta rodziny wymagało 58 rodzin;
- ✓ średni czas pracy asystenta z rodziną wynosił 33 miesiące, w tym praca asystenta rodziny z rodzinami odbywała się przez okres:
 - do 1 roku – 21 rodzin,
 - do 2 lat – 19 rodzin,

- do 3 lat – 16 rodzin,
- powyżej 3 lat – 28 rodzin, w tym 18 zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny przez sąd;
 - ✓ 26 rodzin zakończyło pracę z asystentem rodziny, w tym:
- 13 rodzin ze względu na zrealizowanie planu pracy,
- 8 rodzin ze względu na brak współpracy z asystentem,
- 4 rodziny ze względu na zmianę miejsca zamieszkania,
- 1 rodzina objęta wsparciem w ramach ustawy „Za życiem” zrezygnowała ze współpracy z asystentem;
 - ✓ odbyło się 68 posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny sytuacji rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny.

W ramach ogłoszonego w październiku 2021 r. przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej Programu asystent rodziny na rok 2021, Gmina Miasto Świdnica otrzymała środki w wysokości 10.416,66 zł z przeznaczeniem na wypłatę jednorazowego dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny.

➤ Procedura „Niebieskie Karty”

Działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie określa Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica. Zadania w zakresie Programu są koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który zapewnia również obsługę techniczną i merytoryczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2021 r. zadania realizowane były w oparciu o Program na lata 2021-2025, przyjęty uchwałą nr XXIV/250/20 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 29 grudnia 2020 r.

W 2021 r. odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano m.in. obowiązującą od 30 listopada 2020 r. nową procedurę szybkiego reagowania wobec sprawców przemocy domowej (ustawa antyprzemocowa), kwestię dotyczącą środowiska szkolnego, działań pracowników oświaty w sytuacji, gdy jeden z rodziców ma wydany zakaz zbliżania się i chce odebrać dziecko ze szkoły, a drugi rodzic nie przedstawił dokumentu potwierdzającego zakaz, założenia projektów: „Czarna Księga Przemocy Domowej w Polsce w 2021 roku”, „Świdnica przeciw przemocy” oraz Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2030. W 2021 r. w ramach zadań Zespołu:

- prowadzono procedurę „Niebieskie Karty” w 242 rodzinach, z czego 175 procedur „Niebieskie Karty” uruchomiono w 2021 r.,
- zorganizowano 564 posiedzenia grup roboczych.

W celu skutecznego udzielania wsparcia podopiecznym, Ośrodek stosuje metody pracy interdyscyplinarnej. Stale współpracuje ze specjalistami, w szczególności z placówkami oświatowymi, Komendą Powiatową Policji, kuratorami, w zakresie diagnozowania sytuacji i rozeznania potrzeb rodziny, planowania i realizacji pracy z rodziną oraz monitorowania wspólnych klientów. Odbywa się to poprzez spotkania, na których omawiana i konsultowana jest sytuacja rodzin, wymianę informacji, opracowywanie procedur, udział w szkoleniach oraz pracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy.

➤ Kluby Seniora

W 2021 r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej rozpoczął działalność Klub Seniora przy ul. Malinowej 2. Jest on ośrodkiem wsparcia, przeznaczonym dla mieszkańców Gminy Miasto Świdnica, w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo. Dysponuje 30 miejscami. W 2021 r. w zajęciach Klubu uczestniczyły 53 osoby.

Celem Klubu jest aktywizacja i integracja uczestników ze środowiskiem lokalnym, budowanie nowych więzi, organizowanie wzajemnej pomocy, poprawa stanu psychofizycznego uczestników, poprzez korzystanie z oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej organizowanej w Klubie. Udział w zajęciach jest nieodpłatny. W 2021 r. zrealizowano:

- ✓ działania aktywizujące ruchowo, dostosowane do indywidualnych możliwości uczestników: zajęcia taneczne, nordic walking, joga, pilates;
- ✓ warsztaty manualne, polegające na rozwijaniu uzdolnień manualnych, z wykorzystaniem różnych technik, m.in. malarstwo, zdobnictwo, makrama, dekoratorstwo, warsztaty florystyczne;
- ✓ terapia zajęciowa: joga, warsztaty manualne, zajęcia pobudzające psychoruchowo, gry planszowe stymulujące procesy myślowe i pamięciowe (m.in. memory, rummikub);
- ✓ spotkania okolicznościowe, m.in. z okazji Dni Seniora, imienin;
- ✓ prowadzenie kawiarenki;
- ✓ spotkania z psychologiem, w siedzibie Klubu oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- ✓ działania edukacyjne w formie udziału w spotkaniach ze specjalistami z zakresu m.in.:
 - zdrowego stylu życia – warsztaty dietetyczne, konkursy,
 - bezpieczeństwa seniorów – spotkania z policjantem, szkolenie Fundacji Przyszłość Pokoleń „Bezpieczny Senior”, szkolenie metodą „WenDo”, szkolenie Jak reagować w sytuacji zagrożenia,
 - profilaktyki zdrowia – prelekcje Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Świdnicy, spotkanie z podologiem;
- ✓ wycieczki: Arboretum Wojsławice, Muzeum Dawnego Kupiectwa, Twierdza Kłodzka, Park Miniatur Minieuroland;
- ✓ udział w wydarzeniach kulturalnych: Festiwal Organowy im. CH. Schlägla w Kościele Pokoju, Festiwal Teatru Otwartego, koncert operetkowy „Ze Straussem przez Wiedeń”, występy grupy teatralnej przy Świdnickim Uniwersytecie Trzeciego Wieku, spektakle organizowane w Świdnickim Ośrodku Kultury, spotkania autorskie w ramach projektu „Cztery Żywiły Słowa”.

Zgodnie z założeniami Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025, uczestnicy Klubu Seniora objęci byli również usługami socjalnymi, w formie zapewnienia ciepłego napoju, miejsca do odpoczynku, spędzania wolnego czasu, wsparcia emocjonalnego, pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, w wypełnieniu dokumentów, udostępniania komputera z dostępem do internetu oraz urządzeń wielofunkcyjnych, zapewnienia dostępu do środków higieny osobistej (maseczki, płyn do dezynfekcji), pomoc w rejestracji do lekarza, zapewnienia wsparcia telefonicznego w trakcie choroby lub gorszego samopoczucia.

Gmina Miasto Świdnica otrzymała ze środków budżetu państwa dotację na funkcjonowanie Klubu Seniora, w wysokości 48.060 zł.

➤ Zadania publiczne Miasta zlecone do realizacji organizacjom pozarządowym

W 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nadzorował realizację zadania publicznego Miasta pn. „Pozyskiwanie i dystrybucja żywności”, w celu zapewnienia osobom i rodzinom w trudnej sytuacji rodzinnej wsparcia w postaci bezpłatnej żywności. Zadanie zostało zlecone Spółdzielni Socjalnej „MITOS” w trybie otwartych konkursów ofert, na podstawie Programu współpracy Gminy Miasto Świdnica z organizacjami. Dotacja przyznana w wysokości 79.400 zł została w całości wykorzystana. Żywność wydawana była przez Spółdzielnię Socjalną „MITOS”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, realizowanego w celu zapewnienia osobom i rodzinom w trudnej sytuacji rodzinnej wsparcia w postaci bezpłatnej żywności. Rodziny potrzebujące wsparcia w tej formie kwalifikowane były przez pracowników socjalnych Ośrodka. W 2021 r. pomocą objęto łącznie ponad 1.700 mieszkańców Świdnicy, którym wydano 21 różnych produktów spożywczych, o łącznej masie 121.229 ton, o wartości 598.612,99 zł.

6. Programy realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

➤ Świdnickie Jaskółki

Gmina Miasto Świdnica – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Ekonomii Społecznej od 1 kwietnia 2019 r. realizuje projekt „Świdnickie Jaskółki”, dofinansowany z RPO WD 2014-2020. Odpowiada on na potrzeby w zakresie zwiększenia samodzielności osób wymagających wsparcia w procesie integracji społeczno-zawodowej. Adresowany jest do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Miasta Świdnicy, niesamodzielnych, wymagających wsparcia społecznego i wsparcia w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych, w tym bezdomnych, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, opuszczających pieczę zastępczą. Wsparciem obejmowane są osoby i rodziny, które wymagają zapewnienia schronienia, połączonego z trenowaniem ważnych czynności życia codziennego, jak dbanie o dzieci, zarządzanie budżetem domowym, prowadzenie gospodarstwa domowego, dbanie o własne zdrowie, wyjście z zadłużenia. W zależności od indywidualnej sytuacji, uczestnicy projektu obejmowani są specjalistyczną pomocą psychologiczną oraz treningami podnoszącymi kompetencje społeczne, ukierunkowanymi na usamodzielnianie, służącymi poprawieniu jakości życia uczestników projektu. Czas pobytu w mieszkaniu wspomagany wynosi 6 miesięcy, dla osób chorych do 12 miesięcy:

- od początku realizacji projektu objęto nim 108 osób, w tym 16 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się łącznie 29 dzieci;
- zrealizowano formy aktywizujące i wspierające:
 - trening interpersonalny, którego celem jest nauka rozwiązywania konfliktów i problemów osobistych, ćwiczenie i nauka zachowań w określonych sytuacjach, rozwój umiejętności społecznych,
 - trening autonomii decyzyjnej według modelu wspieranego podejmowania decyzji,
 - trening umiejętności społecznych umożliwiający kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, współpracy w grupie, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami oraz modyfikowania zachowań na bardziej aprobowane społecznie,
 - rozwijanie umiejętności integracji ze społecznością lokalną,
 - trening zarządzania mieszkaniem,
 - trening finansowy, którego celem jest rozwijanie umiejętności planowania i wydatkowania dostępnych środków finansowych – w tym związanych z utrzymaniem mieszkania.

Na realizację Programu przeznaczono kwotę 114.834,75 zł, w tym 79.673,98 zł pozyskano z Europejskiego Funduszu Społecznego.

➤ Wspieraj seniora

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował rządowy program „Wspieraj Seniora”, mający na celu pomoc w dostarczeniu niezbędnych produktów do domu seniora, by ograniczyć konieczność wychodzenia osób starszych na zewnątrz podczas pandemii, ze względu na ich bezpieczeństwo. Głównym założeniem programu było, by osoby powyżej 70 roku życia, które chcą ograniczyć wychodzenie z domu, a potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach mogły skorzystać z pomocy wolontariuszy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy. Pomoc polegała w szczególności na zrobieniu zakupów, dostarczeniu obiadów, wyprowadzaniu psa oraz załatwianiu spraw urzędowych i wizyt lekarskich lub zaspokojeniu innych potrzeb, które wiązałyby się z wyjściem z domu.

Osoby, które mają skończone 70 lat lub młodsze w szczególnych przypadkach wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej, decydując się na pozostanie w domu, mogły zadzwonić do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej od poniedziałku do piątku od godz. 8.00 do godz. 14.30 pod nr telefonu: 723 423 264 lub od poniedziałku do niedzieli od godz. 8.00 do godz. 21.00 pod nr ogólnopolskiej infolinii: 22 505 11 11. Ze zgłaszającą się osobą

kontaktował się pracownik Ośrodka, z którym ustalany był zakres i formy pomocy. Udzielenie pomocy w ramach programu było niezależne od kryterium dochodowego. Z programu nie mogły korzystać osoby, które już otrzymują wsparcie z Ośrodka w ramach usług opiekuńczych.

W 2021 r. z pomocy w ramach programu skorzystało 43 świdnickich seniorów. Gmina Miasto Świdnica otrzymała ze środków budżetu państwa dotację w wysokości 220.333,71 zł, z przeznaczeniem na zorganizowanie i realizację usługi wsparcia.

✓ Przetrwąć zimę

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej uczestniczył w projekcie skierowanym do osób bezdomnych przebywających na terenie Miasta, którzy odmawiają przyjęcia oferty pomocowej w formie schronienia i przebywają w niezagospodarowanych budynkach na terenie miasta. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa, a w dalszej perspektywie, zmiana sposobu postępowania osoby bezdomnej i jej powrót do życia społecznego. W ramach działań w projekcie, pracownicy socjalni Ośrodka wraz z funkcjonariuszami policji i strażnikami miejskimi regularnie patrolowali znane im miejsca przebywania osób bezdomnych, w celu przedstawienia oferty w formie pomocy finansowej, rzeczowej, pracy socjalnej, potwierdzenia prawa do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, przyznania schronienia.

W trakcie monitoringu miejsc przebywania bezdomnych, pracownicy socjalni rozeznawali ich potrzeby, podejmowali działania interwencyjne w sytuacjach tego wymagających, współpracowali w tym zakresie z placówkami służby zdrowia oraz kierowali do placówek, organizacji i instytucji zajmujących się specjalistyczną pomocą.

➤ Opieka wytnieniowa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytnieniowa”, którego celem było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Wsparcie to polegało na odciążeniu członków rodzin/opiekunów osób niepełnosprawnych, poprzez pomoc w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa tak, aby osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki miały możliwość przeznaczenia czasu na odpoczynek i regenerację, jak również załatwienie niezbędnych spraw. Ośrodek świadczył usługi opieki wytnieniowej, w łącznym wymiarze 240 godzin na osobę, w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, w okresie od września do grudnia 2021 r.

Łączny koszt realizacji programu wyniósł 110.094,11 zł, które pozyskano w ramach Funduszu Solidarnościowego.

➤ Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej

Program Ministra Rodziny i Polityki adresowany do dzieci do 16 r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne do w/w, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Usługi asystenta w szczególności mogą polegać na: wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika miejsce, zakupach z udziałem uczestnika, załatwianiu spraw urzędowych, nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami, korzystaniu z dóbr kultury, wykonywaniu codziennych czynności. Limit godzin usług asystenta przypadających na jednego uczestnika Programu wynosił nie więcej niż 60 godzin miesięcznie. Wsparcie w formie usług asystenckich dla osób dorosłych było świadczone przez Ośrodek w okresie od września do grudnia 2021 r.

Łączny koszt realizacji programu wyniósł 100.383,85 zł, które pozyskano w ramach Funduszu Solidarnościowego.

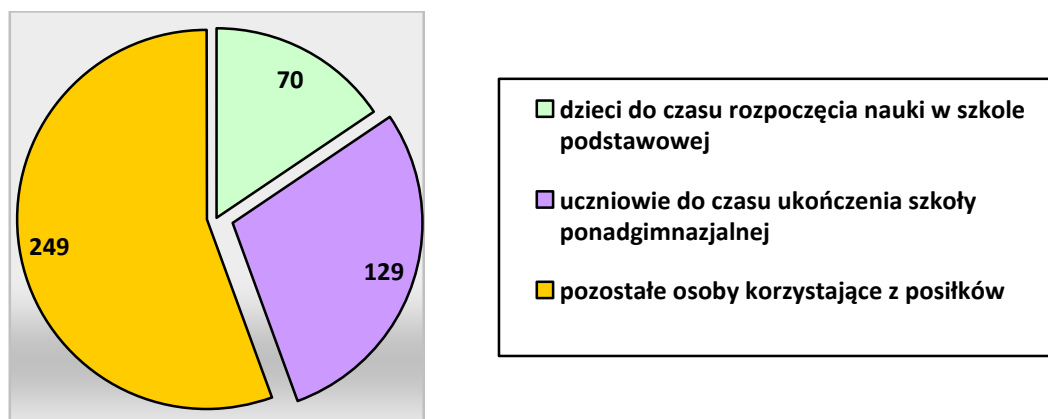
➤ Posiłek w szkole i w domu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dożywianie w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, poprzez finansowanie posiłków. Nieodpłatne dożywianie przyznawane jest osobom i rodzinom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego. W 2021 r.:

- programem objęte były łącznie 383 osoby, które korzystały z posiłków w formie pełnego obiadu,
- dożywianie prowadzono w ramach 21 punktów żywieniowych w mieście,
- łącznie wydano 53.701 posiłków,
- średni koszt jednego posiłku pokrywanego w ramach programu wynosił 6,67 zł.

Wsparcia w ramach programu udziela się w szczególności dzieciom korzystającym z posiłków w żłobkach, przedszkolach i szkołach, do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, w szczególności samotnym, w podeszłym wieku, chorym i niepełnosprawnym.

Wykres nr 2. Osoby objęte programem Pomoc państwa w zakresie dożywiania w 2021 r.

W przypadku dzieci spożywających posiłki w szkołach, szczególny nacisk kładzie się na to, by dzieci spożywały posiłki na terenie placówki. Przyjęto zasadę, że rodzice nie pobierają posiłków na wynos, poza wyjątkowymi sytuacjami. W związku z wprowadzeniem w szkołach kształcenia na odległość i czasowego ograniczenia funkcjonowania szkół i placówek oświatowych, posiłki wydawane były na wynos. Pracownicy socjalni i pedagodzy szkolni podejmują działania w celu objęcia dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci i uczniów szkół, w szczególności z rodzin wieloprotblemowych. W 2021 r. spośród ogółu korzystających z posiłków 38,4% (44,4% w 2020 r.) stanowiły dzieci i uczniowie.

W 2021 r. 4 osoby dorosłe wymagające dożywiania, według rozeznania pracowników, nie zostały objęte programem, z powodu niechęci do tej formy pomocy. Osobom tym zaproponowano dożywianie, lecz nie wyraziły na to zgody.

Tabela nr 18. Koszt realizacji programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania w 2021 r.

finansowanie programu	
dotacja z budżetu państwa	161.837 zł
środki własne MOPS	196.649 zł
łącznie	358.486 zł

Wydatki w ramach programu przeznaczono na pokrycie kosztów posiłków dla:

- dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej – 31.291 zł,
- uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej – 55.810 zł,
- pozostałych osób – 271.385 zł.

➤ Świdnica przeciw przemocy

W 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zrealizował projekt „Świdnica przeciw przemocy” w ramach Programu Ośłonowego Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Jego najważniejszym elementem była edukacja społeczna, mająca na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

- Opracowano treść i opublikowano w lokalnej gazecie „Moja Świdnica” artykuł pt. „Przemoc «karmi się» tajemnicą” o zagrożeniach płynących z przemocy i jej skutkach oraz konieczności skorzystania w takiej sytuacji ze wsparcia specjalistów oraz prawidłowych wzorcach wychowawczych. W treści zamieszczono informację o miejscach i formach pomocy osobom i rodzinom w sytuacji kryzysu w rodzinie – artykuł opublikowano w nakładzie 19.000 egz. oraz w formie elektronicznej;
- Podopieczni pracowni Młodzieżowego Domu Kultury w Świdnicy Teatr „Cedeem” przygotowali 5 etiud ukazujących zachowania związane z kryzysem będącym efektem doznawania przemocy, towarzyszące im emocje oraz jak sobie radzić w kryzysie, które opublikowano w formie elektronicznej;
- Przygotowano i opublikowano w formie elektronicznej 4 filmy prezentujące działania realizowane w ramach świdnickiej kampanii w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, informujące o konsekwencjach psychologicznych, zdrowotnych i prawnych wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie i prezentujących ofertę pomocową dla osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie;
- Przygotowano treść i opublikowano 500 szt. informatorów pn. „Jak sobie radzić z przemocą”, by osoby doznające przemocy wiedziały, jak sobie poradzić w sytuacji zagrożenia lub wystąpienia przemocy. W treści zamieszczono podstawowe pojęcia związane z przemocą w rodzinie, najczęściej funkcjonujące stereotypy na temat przemocy w rodzinie oraz stosowane procedury i miejsca pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- Zrealizowano kurs dla rodziców dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie, w formie warsztatowej, w zakresie kształtowania prawidłowych relacji i umiejętności rodzicielskich wobec dzieci bez przemocy, który poprowadziło dwóch terapeutów. Zrealizowano 10 spotkań, w wymiarze 3 godz., łącznie 30 godz. Spotkania odbywały się w siedzibie MOPS w Świdnicy, w dniach i godzinach ustalonych z uczestnikami kursu. W spotkaniach udział brało 6 osób;
- Przygotowano i przeprowadzono ankietę dla rodziców i opiekunów na temat postaw rodzicielskich i sposobów radzenia sobie w sytuacjach problemowych, w celu ustalenia odpowiedniej do potrzeb i oczekiwań rodziców oferty działań zapobiegających wystąpieniu przemocy w rodzinie. Badaniem objęci zostali rodzice i opiekunowie będący podopiecznymi pracowników MOPS oraz chętni mieszkańcy Świdnicy. Formularz ankiety dostępny był w formie papierowej w siedzibach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Miejskiego i jednostek miejskich. Ankietę można było również wypełnić elektronicznie na stronie: <https://forms.gle/5hZ1D7JAHxpR5mwSA>. W badaniu udział wzięło 157 rodziców;
- Rezultaty projektu zostały zebrane w formie raportu o zrealizowanych działaniach, zawierającego również wyniki ankiet oraz filmu podsumowującego projekt i opublikowane w formie elektronicznej.

Publikacje w formie elektronicznej ukazywały się na funpag'u Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej PoMocna Świdnica, stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, profilu facebook Młodzieżowego Domu Kultury, stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Świdnicy, funpag'u Urzędu Miejskiego w Świdnicy mojaswidnica.pl, e-wydaniu gazety „Moja Świdnica”:

<https://www.facebook.com/pomocna.swidnica>

<http://www.mops.swidnica.pl/>

<https://www.facebook.com/MlodziejowyDomKultury>

<http://um.swidnica.pl/pages/pl/strona-glowna.php>

<https://www.facebook.com/mojaswidnica>

<https://mojaswidnica.pl/>

W 2021 r. w ramach kampanii „Świdnica przeciw przemocy” na terenie Miasta na przystankach autobusowych były wyeksponowane plakaty z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie, przy drogach wjazdowych do Miasta umieszczono billboardy, w centrum Miasta w Rynku wyświetlano iluminację symbolizującą kampanię oraz przeprowadzono akcję „Biała wstążka”, mającą na celu zwrócenie uwagi na zjawisko przemocy. Zakupiono 28 książek i 13 rodzajów broszur edukacyjnych, łącznie w ilości 970 szt., rozwijających i podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców i opiekunów.

Na realizację programu „Świdnica przeciw przemocy” Gmina Miasto Świdnica otrzymała dofinansowanie w wysokości 10.000 zł ze środków budżetu Państwa w ramach Programu Oślonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – 2021 r. realizowanego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

➤ Świdnicka Karta Dużej Rodziny

Świdnickie rodziny wielodzietne, w których wychowuje się troje lub więcej dzieci, mogą uczestniczyć w programie polityki prorodzinnej pod nazwą Świdnicka Karta Dużej Rodziny, który został przyjęty uchwałą nr XXXIII/381/13 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 29 listopada 2013 r. W ramach programu wprowadzone zostały zniżkowe i promocyjne opłaty dla rodzin wielodzietnych za korzystanie z dóbr kultury, sportu i rozrywki, usługi publiczne oraz preferencyjne oferty pozostałych partnerów – przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, którzy wyrazili chęć przystąpienia do programu. W 2021 r. do programu przystąpił 1 nowy partner i 2 partnerów zamknęło działalność. Na dzień 31 grudnia 2021 r. liczba partnerów programu Świdnicka Karta Dużej Rodziny wynosiła 87.

Osobami uprawnionymi do korzystania z przywilejów w programie są członkowie rodzin wielodzietnych, posiadający kartę w formie plastikowej, w skład których wchodzi jeden lub dwoje opiekunów oraz troje lub więcej dzieci do 18 roku życia, lub w przypadku dzieci uczących się do 25 roku życia:

- w 2021 r. wydano łącznie 496 kart – 97 rodzinom, w tym 179 dla rodziców/opiekunów i 317 dla dzieci,

- od początku realizacji programu, tj. od dnia 15 stycznia 2014 r. przystąpiły do niego 542 świdnickie rodziny, w tym 20 rodzin wielodzietnych po raz pierwszy dołączyło do programu w 2021 r.

Na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, świdnickie rodziny wielodzietne korzystają z programu ogólnopolskiego. Program realizowany jest w 30.518 punktach firm i instytucji z całej Polski, realizujących ofertę w 17 województwach. Pozyskiwanie partnerów do programu koordynowane jest przez Związek Dużych Rodzin „Trzy Plus”:

- karty wydano łącznie 515 świdnickim rodzinom, dla 2.561 osób w tych rodzinach, w tym 940 rodziców/opiekunów i 1.621 dzieci,

- w 2021 r. do programu dołączyło 40 rodzin, łączna liczba osób w tych rodzinach wynosi 193, w tym 70 rodziców/opiekunów oraz 123 dzieci.

Od 1 stycznia 2019 r. weszły w życie zmiany do ustawy o Karcie Dużej Rodziny, zgodnie z którymi karta dużej rodziny przysługuje również rodzicom, którzy wychowywali troje lub więcej dzieci. Oznacza to, że rodzice przynajmniej trójki dorosłych już dzieci mogą ubiegać się o wydanie karty. Karty wydawane są dla każdego rodzica, mają bezterminowy okres ważności i uprawniają do zniżek analogicznie, jak w przypadku rodziców z małoletnimi dziećmi. Od momentu wprowadzenia kart dla rodziców wydano łącznie 426 kart, w tym w 2021 r. wpłynęły 24 wnioski i przyznano 38 kart.

Dokumentem potwierdzającym uprawnienie do korzystania z instrumentów przewidzianych w programach są Karty Dużej Rodziny, w formie tradycyjnej – plastikowej oraz elektronicznej – na urządzeniach mobilnych, wydawane na wniosek zainteresowanych rodzin. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej znajduje się stanowisko do obsługi mieszkańców Świdnicy w zakresie karty świdnickiej i ogólnokrajowej. Składanie wniosków o wydanie kart odbywa się w Ośrodku, gdzie drukowana jest Karta Świdnicka. Wydruk kart ogólnokrajowych, po rozpatrzeniu wniosku, Ośrodek zamawia w Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych w Warszawie.

7. Wiodące zadania do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 r.

Określenie zadań do realizacji w 2022 r. opiera się na analizie aktualnych potrzeb, zasobów instytucjonalnych i kadrowych oraz diagnozie problemów społecznych, przy uwzględnieniu zmian w obowiązujących przepisach prawa. Na bieżąco gromadzone są dane dotyczące sytuacji osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka oraz identyfikowane braki w zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców w sferze socjalnej.

W 2022 r. konieczne będą kolejne zmiany organizacyjne w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, spowodowane przede wszystkim zmianą przeznaczenia budynku przy ul. 1 Maja 23, dotychczas będącego miejscem realizacji programu „Świdnickie Jaskółki”. Program zostanie zakończony w I kwartale 2022 r., a budynek przeznaczony na cele mieszkań chronionych, które będą funkcjonować w strukturach Ośrodka. Aktualnie trwają również prace wykończeniowe związane z przygotowaniem nowo wybudowanego budynku Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. przy ul. M. Kozara Słobódzkiego na potrzeby Klubu Seniora. Rozpoczęcie działalności Klubu planowane jest na dzień 1 lipca 2022 r.

Wiodące zadania do realizacji w 2022 r.:

- Integracja i aktywizacja mieszkańców Świdnicy, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz zwiększenie samodzielności w procesie integracji społeczno-zawodowej, w szczególności:
 - motywowanie i rekrutacja przez pracowników klientów Ośrodka do udziału w pracach społecznie użytecznych, w ramach działań wspierających i aktywizujących do powrotu na rynek pracy, we współpracy Gminy Miasto Świdnica i Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy,
 - zaangażowanie pracowników socjalnych w zapewnienie trwałości i pozytywnych zmian, które były założeniem realizacji projektu „Świdnickie Jaskółki”, który kończy się z dniem 31 marca 2021 r.
- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci, w szczególności:
 - bieżące rozeznanie w środowiskach objętych rejonem działania pracowników socjalnych, identyfikowanie rodzin, w których wychowują się małoletnie dzieci, wymagające dodatkowego wsparcia, przy współpracy innych instytucji, w szczególności placówek oświatowych i policji,
 - zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia asystenta rodziny,

- organizowanie dla osób potrzebujących poradnictwa specjalistycznego: psychologa, terapeuty rodzinnego, radcy prawnego, w formie grup wsparcia,
- podejmowanie działań zapewniających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie interdyscyplinarnej ochrony i pomocy,
- zapewnienie oferty wspierającej i edukacyjnej w zakresie podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy.

➤ Działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w szczególności:

- monitorowanie przez pracowników socjalnych środowisk osób starszych, chorych i niepełnosprawnych pod kątem zaspokojenia ich podstawowych potrzeb bytowych,
- wsparcie i aktywizacja społeczna świdnickich seniorów i ich rodzin, głównie w ramach oferty ośrodków wsparcia dziennego dla seniorów,
- aktywizowanie do pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym rodziny, wolontariuszy i sąsiadów, w ramach wsparcia środowiskowego,
- zapewnienie usług opiekuńczych osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy/opieki, a są jej pozbawione,
- zapewnienie pobytu w domu pomocy społecznej odpowiedniego typu osobom, które wymagają całodobowej opieki,
- udział w programach wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dla seniorów oraz osób zależnych i ich rodzin, m.in. w formie opieki wytchnieniowej, asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, zapewnienia możliwości bezpiecznego funkcjonowania w miejscu zamieszkania.

➤ Działania na rzecz bezdomnych, w szczególności:

- zapewnienie schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Miasta Świdnicy, w tym utworzenie miejsc noclegowych dla bezdomnych na terenie Miasta,
- wsparcie osób bezdomnych w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej,
- współpraca z terapeutami Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Świdnicy, w zakresie uzależnień osób bezdomnych od środków psychoaktywnych,
- współpraca pracowników socjalnych z Policją i Strażą Miejską, w szczególności w stosunku do osób, które odmawiają skorzystania z pomocy w formie całodobowego schronienia, w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa wszystkim osobom bezdomnym z terenu naszej gminy.

➤ Pomoc dla obywateli Ukrainy, w szczególności:

- utworzenie i zabezpieczenie techniczne i organizacyjne funkcjonującego na terenie Miasta Centrum Pomocy Ukrainie, rejestrującego osoby przybyłe z zamiarem pozostania w Świdnicy, kierowanie i udzielanie informacji o oferowanym wsparciu,
- przyjmowanie wniosków i wypłata świadczeń przyznanych obywatelom Ukrainy, w tym w ramach polskiego systemu pomocy społecznej i wsparcia rodziny,
- organizowanie wsparcia specjalistycznego, psychologicznego dla obywateli Ukrainy,
- współpraca z innymi instytucjami i podmiotami w działaniach aktywizujących społecznie i zawodowo oraz integrujących obywateli Ukrainy przebywających na terenie Świdnicy.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Świdnicy

Violetta Kalin